

Gândirea economică ca derivată a gândirii științifice - premisă în luarea de decizii eficiente

Economic thinking as a derivative of scientific thinking - premise in making effective decisions

OLOIERU Anastasia, doctor
Profesor, IPLT "Petru Rareș", Chișinău

OLOIERU Anastasia, PhD
Teacher at "Petru Rareș" High School, Chișinău
E-mail: oloieru@list.ru
ORCID iD: 0000-0002-3661-6275
DOI: [10.46728/c.18-06-2021.p61-64](https://doi.org/10.46728/c.18-06-2021.p61-64)
CZU: 37.015:33

Rezumat: În acest articol este arătată legătura dintre gândirea științifică și gândirea economică. Gândirea economică este caracterizată drept o gândire de nivel superior, care presupune capacitatea de analiză critică constructivă a problemelor economice, de a realiza în mod eficient activități economice, etc. Prin intermediul cunoașterii și respectării principiilor și legităților economice, oamenii, familiile pot reduce costul de oportunitate și face niște alegeri corecte în viață. Articolul este îmbogățit cu o multitudine de exemple despre aplicabilitatea costului de oportunitate nu doar în economie ci și în alte domenii.

Cuvinte-cheie: gândire științifică, gândire economică, cost de oportunitate

Abstract: This article shows the connection between scientific thinking and economic thinking. Economic thinking is characterized as a higher level of thinking, which requires the ability to critically and constructively analyze economic problems, to achieve economic activity efficiently, etc. By knowing and respecting economic principles and laws, people, families can reduce the opportunity cost and make the right choices in life. The article is enriched with a multitude of examples of the applicability of opportunity cost not only in economics but also in other fields.

Keywords: scientific thinking, economic thinking, opportunity cost

Societatea în care trăim se află într-o continuă dezvoltare. Luarea de decizii eficiente într-o astfel de lume grăbită devine din ce în ce mai grea. Indiferent de rolurile pe care le avem: soț/soție, părinte/copil; angajat/antreprenor; cetățean, etc. ne confruntăm cu anumite constrângeri și suntem nevoiți să suportăm anumite costuri.

La ce ne gândim și cât ne gândim când luăm o decizie sunt întrebări actuale, mai ales în contextul abundenței de gadgeturi în viața noastră și a automatizării unor procese psihice. Despre modul de a gândi, formarea și dezvoltarea gândirii științifice, educația intelectuală, educația cognitivă au fost redactate numeroase cercetări. Toate facultățile intelectuale obținute în și prin procesul învățării, elevul trebuie să le aplice în procesarea rapidă a informațiilor, în rezolvarea problemelor reale ale vieții, în efectuarea unor alegeri eficiente, etc. De aceea, în acest articol, ne-am propus să elucidăm importanța gândirii economice și aplicabilitatea acesteia în luarea unor decizii de către elevi, studenți și chiar adulți.

Expansiunea fenomenului de consumatorism, poluarea valorilor morale indică asupra faptului că actualmente oamenii iau decizii mai mult emoționale decât raționale.

Laureatul Premiului Nobel pentru economie în anul 2017, Richard H. Thaler, a încorporat ipoteze psihologice realiste în analiza adoptării deciziilor economice. Prin explorarea consecințelor raționalității limitate, preferințelor sociale și lipsei autocontrolului. El a arătat cum

aceste trăsături umane afectează în mod sistematic deciziile individuale, precum și rezultatele pieței [10].

Deși autorul *oferă multe exemple din viață despre cum decide omul obișnuit și nu ”omul economic”, despre impulsurile acestuia și comportamentul inadecvat, noi promovăm cunoașterea legilor economice de bază, a principiilor și valorilor economice, care pun bazele gândirii economice* caracterizată prin inițiativă, consum rațional, soluționare creativă a problemelor, spirit de întreprinzător, responsabilitate, atitudine conștientă față de bunurile comune și personale, față de muncă și de valorile general - umane.

Dar ce legătură are gândirea economică cu gândirea științifică? Gândirea economică este caracterizată drept o gândire de nivel superior, care presupune capacitatea de analiză critică și constructivă a problemelor economice, de realizare eficientă a activității economice, etc. Prin urmare, gândirea economică este o derivată a gândirii științifice, deoarece include aceleași elemente componente, cum sunt: capacitatea de analiză și sinteză; elaborarea ipotezelor și soluționarea problemelor; compararea fenomenelor din diferite domenii; acumularea cunoștințelor, abilităților; utilizarea algoritmilor în soluționarea problemelor economice; aplicarea și integrarea cunoștințelor în activitate, etc.

Gândirea economică este capacitatea individului de a înțelege și a reflecta corect viața economică a societății în ansamblu, relațiile economice, propria activitate și rolul, locul său în situația economică a familiei și societății. Anume această calitate a omului îi oferă posibilitatea să conștientizeze și să recunoască fenomenele sociale care influențează prosperarea sau stagnarea economiei; să însușească noțiunile, categoriile și să impulsioneze sporirea unor indicatori economici.

Gândirea economică trebuie abordată din punct de vedere istoric, deoarece aceasta ilustrează schimbările produse, într-o anumită perioadă de timp, în viața socio-economică a unui popor. Totodată, fiecare etapă istorică impune exigențele sale privind nivelul minim de cunoștințe economice necesare unui om civilizat. Savanții. Пономарев Л., Попов В. și Чичиканов В. [8] au identificat două căi de formare a gândirii economice: *calea teoretică*, care dezvoltă capacitatea de a gândi economic și *cea empirică*, care formează capacitatea de a raporta cunoștințele teoretice la realitate. Eforturile savanților menționați au justificat nevoia de a forma un nou tip de gândire economică, care s-ar baza pe capacitatea de analiză critică și constructivă a problemelor economice, pe realizarea experimentelor economice, formarea culturii economice elementare în familie, școală și societate.

Gândirea economică de tip nou, sau cea contemporană se bazează pe gândire științifică, raționalism, cunoașterea legilor și fenomenelor economice, capacitatea de a analiza tendințele și perspectivele creșterii și dezvoltării sociale și economice. Aceste aspecte au fost elucidate în lucrările următorilor cercetători Beker, G., Heune, P., Архипов А.Ю., Соколинский В.М., Зокирова Н., etc. Autorii menționați au identificat că cel mai ușor gândirea economică se formează în procesul activității economice, în baza experienței de viață, a condițiilor materiale în care trăiește persoana. De aceste lucruri depinde și calitatea deciziilor luate [9].

Astfel, gândirea economică devine o capacitate intelectuală a omului de a reflecta, a analiza și a contribui la viața economică a societății, de a participa conștient la relațiile economice și activitatea economică personală, familială, inclusiv a comunității în care trăiește.

Gândirea economică nu se poate forma și dezvolta fără cunoașterea și înțelegerea principiile teoriei economice. În continuare vom prezenta câteva dintre acestea, care se referă la tema articolului, așa cum le formulează cunoscutul economist american Gregory N. Mankiw [6, p.22].

- Oamenii se confruntă cu alegerea;
- Costul unui bun, al unei acțiuni și operațiuni reprezintă șansa sacrificată, acel ceva la care se renunță pentru a avea bunul, pentru a efectua acțiunea respectivă;
- Oamenii raționali iau deciziile lor în baza analizei în termeni marginali;
- Oamenii răspund la stimulente, ei acționează în conformitate cu interesele lor;

În acest fel, principiile enumerate se referă la modul în care oamenii iau decizii. Însă, la fel de important atunci când alegem sau decidem ceva este costul acestei decizii, sau cum este numit el în economie **costul de oportunitate**.

C. Gogoneață definește costul de oportunitate drept valoarea celei mai bune alternative la care se renunță atunci când se face o alegere oarecare [3, p 65].

A. Cioarnă prezintă acest concept ca și costul opțiunii pentru o anumită alternativă în defavoarea alteia, el exprimându-se, sub aspect fizic, în unitățile de bunuri economice la care se renunță pentru a produce sau achiziționa un alt bun economic [2, p. 219]. Importanța costului de oportunitate derivă din ”Problema economică fundamentală”, potrivit căreia nevoile sunt nelimitate, iar resursele sunt limitate. Iar indiferent de situația în care se află o persoană, rolul care-l exercită, valorile de care se ghidează, ea este obligată să aleagă acele soluții care i-ar permite utilizare cât mai rațională a resurselor disponibile. Altfel spus, costul de oportunitate arată „cât de mult aș fi câștigat dacă aș fi ales altă opțiune și prin urmare, cât am pierdut alegând-o pe aceasta.

Deși s-ar părea un concept economic, el poate și trebuie aplicat în cele mai diverse situații din viață. Costul de oportunitate pentru absolvirea unei facultăți, costul de oportunitate pentru sănătate, costul de oportunitate al unui consumator sau producător sunt doar câteva exemple în acest sens.

Presupunem că un individ dispune, la un moment dat, de un anumit buget destinat satisfacerii unor necesități personale: fie, pentru cumpărarea unei cărți de specialitate, care l-ar putea ajuta în îmbogățirea cunoștințelor din domeniul său de activitate, fie, pentru cumpărarea unei piese vestimentare pe care o dorea de mult timp. Problema care îl va „măcina” pe individul în cauză este: ce să cumpere? Bugetul îi este limitat, acesta nu-i va permite să achiziționeze cele două bunuri. Va trebui să decidă care bun îi va asigura utilitatea maximă [7, p. 69].

Un alt exemplu este cel al unui antreprenor, care are la dispoziție două alternative în ceea ce privește angajarea forței de muncă. Fie, va angaja forță de muncă internă, și atunci, costurile cu salariile vor fi mai mari, fie, va folosi forță de muncă externă, și atunci, costurile cu salariile sunt mai mici. Astfel se explică și de ce numeroase întreprinderi străine angajează forța de muncă din Republica Moldova, pentru că este mai ieftină. În primul caz costul de oportunitate este mai mare, iar în al doilea caz, mai mic [7, p.86].

Cum va proceda oare un elev care a susținut recent Bacalaureatul? Va alege studiile la o Universitate din țară sau va renunța la ele pentru a se angaja? Va închiria un apartament sau va locui în cămin? Evident că decizia de a continua studiile, implică, de asemenea numeroase costuri: contractul de studii, cazarea, achiziționarea rechizitelor și a cărților necesare. Totodată, atunci când analizăm cea mai bună alternativă pe care o are un elev este totuși acel salariu pe care ar fi putut să îl obțină dacă ar renunța la studii [1].

Care ar fi costul de oportunitate pentru sănătate? Este timpul, motivația, energia, banii, etc. utilizați pentru a nu face nimic în scopul fortificării propriei sănătăți, îmbunătățirii condițiilor de viață, luării măsurilor de preîntâmpinare a îmbolnăvirilor sau de agravare a problemelor de sănătate. Astfel îmbolnăvindându-se, persoana nu doar suportă costuri pentru tratament, ci și absentează de la locul de muncă [5, p. 50].

În acest caz, accentuăm că costurile de oportunitate nu se suportă întotdeauna imediat. De cele mai multe ori ele se resimt mult mai târziu, ceea ce face ca, în multe din cazuri, cei care acționează să nu conștientizeze, sau chiar mai grav, să ignore efectele acțiunii lor.

Ignorate sunt costurile de oportunitate și în cazul unei familii, deși știința economică conține o serie de teorii despre cum se stabilesc comunicațiile dintre soți, dintre părinți și copii, dintre rude (Paradigma costuri-beneficii; Teoria conflictualistă; Teoria alegerii raționale; Teoria schimbului social; Teoria echității; etc.). Conform Teoriei echității, soții își ajustează comportamentele în funcție de costurile și beneficiile pe care le au din căsnicie. În cazul în care unul din soți observă o inechitate, de pildă soția consideră că munca domestică pe care o face zilnic nu este apreciată și valorificată, aceasta va avea mai multe opțiuni: va munci mai puțin acasă și-i va cere soțului să o ajute, va cere divorțul ori va rezolva această inechitate pe plan

mental recurgând la un raționament de genul: soțul are o slujbă grea și trebuie să se relaxeze mai mult, ceea ce, în ultimă instanță nu va schimba nimic [4].

Astfel, observăm faptul că costurile poate apărea și ca urmare a nerealizării unor acțiuni [7, p.47]. În cazul descris mai sus, costul de oportunitate este pierderea șansei de a face o schimbare spre bine în cadrul căsniciei.

Un alt exemplu similar ar fi o persoană care păstrează o parte din banii câștigați acasă, pentru situații neprevăzute. Costul de oportunitate, în situația descrisă poate fi dobânda pe care persoana o ratează din cauza păstrării banilor acasă [Ibidem, p.48].

Din păcate, costurile de oportunitate nu pot fi evitate, deoarece suntem mereu puși în situația de a alege. Corect ar fi să ne întrebăm cum am putea să le reducem?

În baza exemplelor de mai sus, judecăm că elevul, ar putea să se angajeze part-Time chiar în timpul studiilor universitare, iar o altă persoană poate avea zilnic grijă de sănătatea fizică printr-o alimentație echilibrată, mișcare fizică dozată, somn suficient, controale medicale regulate, pentru a preîntâmpina apariția unor boli și a fortifica organismul. Soția se va învăța să relaționeze corect cu partenerul său, iar persoana va face un plasament bancar pentru a putea beneficia de dobândă.

Cunoașterea este cea care oferă posibilitatea de a ne informa și a analiza alternativele posibile, și implicit, de a le compara în vederea stabilirii avantajelor asigurate de fiecare alternativă posibilă, care să determine alegerea celei mai bune șanse.

Concluzii

În concluzie menționăm că cunoașterea principiilor teoriei economice, a legilor de bază; informarea cu privire la metodele eficiente de gestionare a bugetului, de investire, de consum rațional, promovarea și valorificarea economicului zilnic în familie, în cadrul discuțiilor cu copiii, la locul de muncă va face posibilă eliberarea de vicii și luarea unor decizii conștiente, bazate pe gândire rațională, cu efecte durabile și pozitive. Iar atunci când vom cultiva adevăratele valori, vom dezvolta gândirea științifică, facultățile intelectuale ale minții vor exista mai mulți oameni și familii fericite.

BIBLIOGRAFIE

1. BURCEA F-C, Costul de oportunitate al unui student roman, în Analele Universității “Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu, Seria Economie, Nr. 4/2010. pp. 66-74
2. CIOARNĂ, A. Economie. Micro și Macroeconomie, Ed. Servo-Sat, Arad, 2000.
3. GOGONEAȚĂ, C., GOGONEAȚĂ, B. Microeconomie, vol. I, Ed. Economică, București, 1999. 286 p. ISBN 973-590-248-6
4. Iluț P. *Sociopsihologia și antropologia familiei*, Iași: Editura Polirom, 2005. 292 p. ISBN 973460077X.
5. Lozan O., *Economia sănătății*, Chișinău: Tipografia T-Par, 2016. 368 p. ISBN 978-9975-4280-8-8
6. MOLDOVANU, D. *Curs de teorie economică*, București: Editura Arc, 2006. 428 p. ISBN 978-9975-61-208-1.
7. ȘTELIAC N., Costurile de oportunitate, Editura RISOPRINT Cluj-Napoca, 2011. 170 p. ISBN 978-973-53-0491-1
8. ПОНОМАРЕВ, Л., ПОПОВ, В., ЧИЧИКАНОВ, В. *Экономическая культура: Сущность, направления развития*, Москва: Издательство Мысль, 1987. 269 с. [citată 17.08.2017]. Disponibil: <https://any-book.ru>
9. Хасанхонова Н-И., Современные типы экономического мышления, în Евразийский Союз Ученых (ЕСУ) NR. 3 (48), 2018 | ЭКОНОМИЧЕСКИЕ НАУКИ. Pag. 64-67.
10. UBBFSEGA. Richard H. Thaler - Premiul Nobel pentru Economie in anul 2017. [online], [citată 1.06.2021]. disponibil <https://econ.ubbcluj.ro/stire.php?id=299>